

Lwowska

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Śródmieście Południowe

Atrybuty: Nazwy własne Nazwy geograficzne Nazwy miejscowości zagranicznych

Rok utworzenia nazwy: 1922

Opis

Lwów - miasto w zachodniej Ukrainie, położone nad Pełtwią, na granicy Roztocza i Wyżyny Podolskiej. W latach 1340-1772 i 1918-1939 należało do Polski. Staromiejska zabudowa wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Do 1954.04.12 taką nazwę nosiła dzisiejsza ul. Malownicza.

Ciekawostki

Powstała jako przedłużenie ul. Wielkiej w 1696 roku i stanowiła jej najdalszy odcinek. Nazwa wzięła się od jej obszerności i rozległych placów wokół. W 1820 roku najstarszy odcinek ulicy prowadził do folwarku Koszyki Piotra Glairea, który wznosił tu pałac w roku 1778. W 1870 roku dociągnięto ją do ul. Nowogrodzkiej. Ok. 1890 roku połączona została z al. Jerozolimskimi. Uregulowano ją dziesięć lat później, kiedy wyburzono pałac na Koszykach, a w 1922 roku oddzielono od ul. Wielkiej, nadając jej najpierw nazwę Nowowielka, potem dzisiejszą nazwę, rozdzielając na Lwowską i Poznańską. W latach 1901-14 zabudowana 5-ciopiętrowymi kamienicami. Kamienice były raczej luksusowe, choć bruk był marny, a latarnie gazowe. W kamienicach raczej nie było sklepów, część z nich zajęta była przez firmy właścicieli. Przed 1939 rokiem ulicę wyasfaltowano i oświetlono latarniami elektrycznymi. Zniszczona częściowo podczas Powstania Warszawskiego, odbudowana do roku 1950, kiedy również rozebrano szczątki kamienic nr 1, 2a (stały tuż przy barykadzie, dlatego ucierpiały najbardziej), 14, 16, 17 i 19. Najmniej zniszczony odcinek (od pl. Politechniki do ul. Koszykowej) został wpisany w całości do rejestru zabytków jako układ przestrzenny. Dziś ulica ma swoją stronę w necie, którą warto odwiedzić: <http://nepomuki.pl/lwowska/>

Stan obecny:

Nr 2: kamienica Dobrowolskiego. Powstała w latach 1934-1935.

Nr 3: kamienica Salomona Peretza. Zbudowana w 1911 roku wg proj. Henryka Stifelmana i

Stanisława Weissa. Ma 6 pięter na planie zbliżonym do litery F. Budynek ma szkielet żelbetowy i ogniotrwałe stropy. Była to bardzo luksusowa kamienica.

Nr 4: kamienica Dobrowolskiego. Powstała w latach 1934-5.

Nr 5: kamienica firmy Stronczyński, Bojarski i S-ka. Powstała w 1931 roku ze szkieletem żelbetowym i ogniotrwałymi stropami.

Nr 6: kamienica Adolfa Daaba. Zbudowana w latach 1909-10. Rok później stanowiła już własność Stefani Aleksandrowicz, od której odkupił ją w 1920 roku Zbigniew Rozmanita. Od 1940 roku współwłaścicielem domu był Stanisław Klawe. W 1944 roku spłonęła oficyna, rozebrana po wojnie.

Nr 7: kamienica Juliana Glassa. Powstała w latach 1936-7 i jest dziełem Jerzego Gelbarda i Romana Sigalina. Posiada żelbetową konstrukcję i ogniotrwałe stropy. Po wojnie mieszkał tu profesor Jan Zachwatowicz (1900-1984) - architekt, w latach 1945-1957 generalny konserwator zabytków, patron części warszawskiego Międzymurza.

Nr 8: kamienica Stanisława i Romana Gierszewskich. Powstała w latach 1909-10. Przed wojną działała tu wytwórnia papierów światłoczułych K. Paszkowskiego. W 1944 roku spłonęły oficyny domu, w wyniku czego część budowli rozebrano.

Nr 9: kamienica Karola i Gustawa Kalwejtów. Powstała w latach 1905-6, wkrótce przeszła na własność Pawła i Belli Bregmanów. W 1910 roku kamienicę kupił Czesław Świejkowski, osiem lat później Władysław Malinowski a od 1938 właścicielką była Halina Dąbrowska. Po 1945 roku usunięto neogotycko-secesyjną dekorację.

Nr 10: kamienica urzędników Banku Polskiego. Powstała w latach 1927-8 wg proj. Zdzisława Mączyńskiego dla pracowników banku. Projekt Mączyńskiego z 1926 roku zmienił Stanisław Szcześniak z działu technicznego Banku Polskiego. Mieszkał tu reżyser Jerzy Gruza (ur. 1932) - reżyser i scenarzysta, twórca m.in. seriali "Wojna domowa", "Czterdziestolatek", "Tygrysy Europy".

Kapliczka. Przyścienna, z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem.

Nr 11: kamienica hrabiego Tomasza Zamoyskiego. Zbudowana w 1910 roku, prawdopodobnie wg planów Ludwika Panczakiewicza. Była to jedna z najbardziej luksusowych kamienic w centrum. Sześciopiętrowa (ostatnia kondygnacja zwieńczona trójkątnym szczytem), miała rozległe oficyny i dwa podwórza. Przed wojną właścicielami było austriackie małżeństwo Fichtnerów. Mieszkał tu wówczas i miał swoją pracownię (na strychu nad frontem) Tadeusz Pruszkowski (5 IV 1888 - 1 VII 1942) - malarz, pedagog, krytyk sztuki, stały felietonista "Gazety Polskiej". Pochodził z podłęczyckich Borucic, ukończył warszawską Szkołę Sztuk Pięknych, później kształcił się w Paryżu. Podczas I wojny światowej służył w Legionach Polskich. Od 1918 roku związany ze swoją stołeczną uczelnią, pełnił w niej kolejno funkcje asystenta, profesora (od 1922 roku) i pierwszego w jej dziejach rektora (od 1930). Należał do ugrupowań artystycznych Młoda Sztuka, Stowarzyszenia Artystów Polskich Rytm oraz czterech, które stworzyli studenci skupieni wokół jego pracowni: Bractwo św. Łukasza, Szkoła Warszawska, Łoża Wolnomalarska i Grupa Czwarta. Był znakomitym portrecistą, na swoich płótnach przedstawiając najwybitniejszych polityków dwudziestolecia międzywojennego (np. Marszałka Józefa Piłsudskiego czy prezydentów - Gabriela Narutowicza oraz Stanisława Wojciechowskiego) czy ludzi kultury (Stefan Żeromski, Ada Sari). Nie stronił również od pejzaży, dlatego też często organizował plenery w Kazimierzu nad Wisłą. W 1926 roku nakręcił tam film "Szczęśliwy wisielec, czyli Kalifornia w Polsce", do którego scenariusz napisali wspólnie Feliks Topolski i Henryk Jaworski. Był uczestnikiem rajdów samochodowych i pokazów samolotowych. Wywleczony z tego mieszkania wraz z kilkoma innymi lokatorami budynku, zginął zamordowany przez hitlerowców pod murem getta. Spoczywa na Cmentarzu Powązkowskim (kw. II, rząd III, miejsce 8/9 z nagrobkiem projektu Zofii Trzczińskiej-Kamińskiej, na którym artystka umieściła monumentalną rzeźbę "Umierający Wojownik"). Mieszkanie spłonęło podczas Powstania Warszawskiego, udało się jednak uratować cenną kolekcję sztuki. Artystę przypomina tablica pamiątkowa umieszczona na frontowej ścianie budynku.

Nr 13: kamienica i pałacyk Ursyn-Rusieckiego. Zbudowana w 1912 roku, zapewne wg proj. Józefa Napoleona Czerwińskiego i Władysława Heppena. Przed wojną mieściła się tu popularna klinika położnicza Sano i sklep z artykułami technicznymi Goldbergów. Należały do pochodzącego z Ukrainy ziemianina, kolekcjonera różnego rodzaju szkła i zwierciadeł Stanisława Ursyn-Rusieckiego, który w

1939 roku podarował swe zbiory Muzeum Narodowemu w Krakowie. We wnętrzach bogate dekoracje i sentencje łacińskie. Nie ucierpiały podczas okupacji hitlerowskiej (podczas Powstania Warszawskiego działał tu szpital polowy), otoczone były bowiem przez wyższe budynki. W 1973 roku kamienicę wyremontowano i dokonano konserwacji polichromii pod kierunkiem Haliny Rudniewskiej. Na fasadzie w zworniku kartusz herbowy z panną na niedźwiedziu z monogramem SUR i dewizą Genus a bohemiae ducibus, mówiący o czeskich korzeniach inwestora. Przed wojną mieszkał tu książę Witold Massalski. Wywodził się rodu właścicieli dóbr Massalany na Grodzieńszczyźnie, który władze carskie skonfiskowały jego rodzicom za udział w powstaniu styczniowym. Przyszedł na świat podczas zesłania ich na Syberię, był absolwentem politechniki w Petersburgu, inżynierem kolejnictwa. Początkowo pracował w Samarkandzie i okolicach, później przeprowadził się do Warszawy, gdzie zajmował wysokie stanowisko w Dyrekcji Kolei przy ul. Targowej. Swój spory majątek lokował w nieruchomościach, był właścicielem jednej z bardziej eleganckich w ówczesnych czasach kamienic czynszowych, tzw. domu pod sowami przy ul. Okrzei 26. Powojennym lokatorem był natomiast Andrzej Fogtt (ur. 1950) - malarz, grafik, rzeźbiarz, autor projektu wizji architektonicznej "Wieża Jedności Europejskiej" jako symbolu wspólnoty ludzkiej, uczestnik kilkudziesięciu wystaw w kraju i zagranicą.

Nr 15: kamienica firmy Horn & Rupiewicz. Powstała w latach 1911-2 wg proj. Artura Gurneya dla firmy budowlanej, stylizowana na budynki skandynawskie. Podczas Powstania Warszawskiego działał tu szpital polowy, w którym pomoc znajdowali ranni, głównie ze Zgrupowania AK "Radosław" oraz Batalionu AK "Wigry".

Nr 16: IPC-Business Center. Powstał w latach 90 XX w. Biurowiec w pełni zautomatyzowany, mieści się tu bank, restauracja, kawiarnie, biuro podróży.

Nr 17: kamienica firmy Horn & Rupiewicz. Powstała w latach 1911-2 wg proj. Artura Gurneya i Bronisława Brochwicz-Rogoyskiego dla firmy budowlanej stylizowana na budynki skandynawskie. Przed wojną działał tu sklep kolonialny F. Masiewicza. W 1944 roku zniszczone zostało zwieńczenie wieży, które odnowiono dopiero w roku 1995, niekoniecznie dokładnie.

Nr 19: Norway House. Powstał w 1998 roku wg proj. Budimex-Projekt. Ma 8 pięter i 3 kondygnacje podziemne. Budynek zdobył nagrodę I stopnia MSWiA.

Budynki osiedla MDM. Powstały w latach 1950-2, uzupełniane do 1963 roku wg proj. Stanisława Jankowskiego, Jana Knothe, Józefa Sigalina i Zygmunta Stępińskiego.

Data nadania nazwy: rok 1922
